

PO USTANOVITVI ZAPADNO-EVROPSKE ZVEZE

Novo poglavje v zgodovini Evrope

Nemčija - četrta velesila - Vojna se oddaljuje

Ko pišemo te vrstice, so oči milijonov obrnjene v Pariz, ki je čez noč postal središče svetovne politike.

Skoro točno na dan 10. obletnice, ko je poražena Hitlerjeva Nemčija morala kapitulirati ter se na milost in nemilost predati zmagovalcem, je priletel nemški kancler Konrad Adenauer v prestolnico Francije, kjer so ga pozdravili z vsemi častmi in nato sprejeli njegovo domovino kot enakopravno članico v družino zapadnih narodov.

V nedeljo, 8. maja, je bila v Parizu končno ustanovljena Zapadno-evropska zveza (UEO), v katero je vstopilo 7 dežel: Velika Britanija, Francija, Nemčija, Italija, Belgija, Holandija in Luksemburg. Zavezniške države so sklenile, se čvrsto povezati v političnem prijateljstvu, tesno sodelovati v gospodarstvu in postaviti na noge skupno vojsko.

V svojih prizadevanjih bodo uživale polno in brezpogojno pomoč Atlantske zveze, v katero so tudi same včlanjene. Važno je, da so med njimi tudi izvenevropske dežele, kakor bogata Kanada in mogočne Združene države. V Atlantsko zvezo spadata tudi Grčija in pretežno azijska Turčija.

Najočitnejše pa je, da bodo novi zapadnoevropski zavezniki imeli na svoji strani neizčrpna bogastva in orjaško vojaško silo Amerike. Brez Amerike bi ne mogle tekmovali s Sovjetsko zvezo.

KJE JE ZDRUŽENA EVROPA?

Vendar se marsikdo, ki čuje te dni hvalo o zadnjih dogodkih v Parizu, sprašuje, kaj je z Združenimi državami Evrope, o katerih so sanjali De Gasperi, Bidault in Adenauer? Kar široki ljudski sloji hočejo, je, da bi padle carinske meje med evropskimi deželami, da bi ljudje potovali brez potnega lista, kamor jim drago, ter našli povsod kruha in zasluzka. Kakor Amerika tako naj bi postala tudi Evropa ena sama velika zvezna država in s tem bi bilo na naši zemljini tudi medsebojnih vojn konec.

Ta veliki načrt je lansko leto propadel. Pokopala ga je Francija.

Kar so sedaj sklenili v Parizu, je kaj slabo nadomestilo za Združeno Evropo. Gre za vojaško zavezništvo, kakor smo jih že mnogo imeli v preteklosti. Zapadne evropske dežele so vojaško povezane z Ameriko, vzhodne s Sovjetsko Rusijo in tako je Evropa ostala razklana v dva tabora.

Takim kritikam zapadnjaki odločno ugovarjajo: Zapadno-evropska zveza se niti od daleč ne more primerjati z nobenim vojaškim zavezništvom iz preteklosti.

Sedmorica držav ni združila le svojih armad, da bi se skupno branile, temveč je sklenila postopoma organizirati tudi evropsko

gospodarstvo. Že sedaj je njih proizvodnja jekla in premoga enotno urejena, tako je nastal za to velevažno blago en sam evropski trg z enotnimi cenami in brez carinskih zaprek. V prejšnjih časih bi bilo kaj takega nemogoče!

Toda to je šele začetek. Francija predlaga, naj bi se sedaj ustvarile skupne evropske železnice, sploh skupen meddržavni promet, in enotna uprava evropskih elektrarn. Druge dežele se s tem ne zadovoljujejo ter hočejo iti mnogo dalje.

V Parizu je bilo tudi sklenjeno, naj ima zapadno-evropska zveza na čelu stalni odbor ministrov in ob strani skupščino, v kateri se predstavnik parlamentov včlanjenih držav. To so začetki bodoče vlade in bodočega parlamenta Združene Evrope.

NA PRAVI POTI

Združenje evropskih narodov v eno zvezno državo je tako važna in velika stvar, da se lahko le postopoma uresniči. Dosedanja napaka je bila v tem, da so Združeno Evropo hoteli ustanoviti kar čez noč.

Skupna evropska vojska naj bi bila pod takim enotnim poveljstvom, da bi poedine države ne mogle več samostojno razpolagati s svojim vojaštvom. Nad njim bi stal nekaj evropski vojni minister. Posebno Angležem in Francozom se je to na vsi moč upiralo. Tem starim ponosnim narodom se je zdela

že sama misel, da bi njih vojakom lahko poveljeval tujec, silno zoprna. Časi niso bili za to še dozoreli.

To je edini vzrok, da je skupna evropska vojska propadla.

Zapadno-evropska zveza se je vrnila k resničnosti življenja. Ona združuje sicer vse vojaške sile zaveznikov v enoto, ustanavlja tudi skupno poveljstvo, vendar pušča vsaki državi precej vojaške samostojnosti.

Edino po tej poti se lahko s časom ustvari Združena Evropa. »Po tolikih brezuspešnih naporih in tolikih napačnih poskusih« — je izjavil angleški zunanji minister Mac Millan — »smo končno dosegli nekaj, kar je edinstveno v zgodovini Evrope.«

Ameriški zunanji minister Dulles gleda na položaj še z večjim navdušenjem: »To se mi zdi — je rekel — kakor nekaka pomlad Evrope. Dosedanje velike zgodovinske razprtije bo končno nadomestila edinost.«

Pri tem je mislil na dolgotrajne sovražne odnose med Nemci in Francozi. In res so nasprotja med tema dvema narodoma potegnili že večkrat v oborožen spopad vse človeštvo. Tako je bilo leta 1914 in slično leta 1939. Zaradi sovražstva med Francozi in Nemci je prišlo na svet že nepopisno gorje.

Če bi med njimi nastalo trajno prijateljstvo, bi s tem odpadel eden glavnih vzrokov dosedanjih evropskih in svetovnih vojn.

Vpliv Nemčije naglo raste

Nihče ne more pri tem trditi, da nova politika Nemčiji škoduje.

Brž ko je Nemčija postala neodvisna in je Adenauer prišel v Pariz, so ga povabili, naj se udeleži posvetovanja vodilnih držav zapadnega sveta. Čez noč je bila Nemčija priznana kot četrta velesila poleg Amerike, Anglije in Francije, česar Italija doslej ni mogla doseči.

Kako je to mogoče? Saj je Nemčija glavni krivec tretje svetovne vojne, med katero se je globoko osovražila med vsemi svobodnimi narodi na svetu.

Za nov ugled se mora zahvaliti izredni pridnosti, požrtvovalnosti in organizatorični sposobnosti svojega prebivalstva. Vzemimo za primer samo Berlin. Ko so l. 1945 vanj vkorakali zmagovalci, je bila nemška prestolnica kup razvalin. V njej je bilo nagradenih nič manj ko 75 milijonov kubičnih metrov ruševin, približno ena šestina vseh podrtij, ki je prinesla vojna Nemčiji. Popolnoma uničenih je bilo 100 tisoč poslopij s 300 tisoč stanovanji. Porušenih je bilo 100 cerkva in 90 mostov. Škoda je bila ogromna, a vendar majhna v primeri s tem, kar so bili

Nemci med vojno razdejali v Evropi.

Kaj so Nemci v narodni nesreči storili?

Desettisoči prostovoljnih delavcev in invalidov so se vrgli na ruševine in izkopali iz njih 4 milijone še uporabnih opek in 180 tisoč ton železja. Začeli so najprej obnavljati tovarne, ki dajejo delavskim družinam zasluzka, in danes obratuje že 96 od sto podjetij. Nato so gradili ljudska stanovanja. Tem so dali prednost pred palačami in vilami gospode. Bogati podjetniki so se temu podvrgli. Ravnatelji tovarn so medtem stanovali v kletih svojih podrtih vil.

Delavci, uradniki in ravnatelji so si prostovoljno znižali plače in zelo trdo delali, samo da se njih domovina čimprej izkoplje iz gospodarske bede. Kje drugje na svetu se je to zgodilo?

Tako je premagana Nemčija v kratkem lahko nastopila na svetovnih tržiščih in uspešno tekmovala z zmagovalci. V nekaj letih je zavladala v Nemčiji splošna blaginja ter je iz nje skoro izginila brezposelnost.

Kdo bi se po vsem tem čudil, da vpliv Nemčije v svetu naglo raste.

Nadaljevanje na 3. strani

NOVICE Z VSEGA SVETA

USTOLIČENJE DRŽAVNEGA POGLAVARJA

Včeraj je prevzel Giovanni Gronchi vodstvo italijanske republike. Rim je bil v zastavah in na vseh šolah v državi je odpadel popoldanski pouk. Iz njegovega stanovanja so ga peljali v parlament, kjer je položil prisego zvestobe ustavnim zakonom. V prestolnici je njemu v čast zagrmel 101 strel iz topov.

V svojem govoru je pozival Italijane na pomirjenje ter postavil samega sebe nad obstoječe stranke.

Nato so sina revnih staršev peljali slovesno v Kvirinal, prestolnico nekdanjih kraljev Italije. Tu mu je Einaudi predal oblast ter se od njega poslovil. Po sprejemu predstavnikov tujih držav se je Gronchi vrnil na svoje stanovanje v skromni krogi družine.

SOVJETSKA RUSIJA IN JUGOSLAVIJA

Maršal Žukov, sedanjí vojni minister Sovjetske zveze, se je ob 10-letnici konca vojne spomnil vseh bivših zavezniških armad in rekel tudi tole: Posebno odločnost v boju za osvoboditev svoje države in sploh za uničenje fašizma so pokazali jugoslovanski narodi pod vodstvom maršala Tita.

Izrazil je željo, da bi nasprotja med obema državama »čimprej zginila« ter da bi med njima nastali spet prijateljski odnosi.

Nov dokaz, kako se sovjetska politika trudi popraviti težke napake, ki jih je Stalin zagrešil v ravnanju z Jugoslavijo.

AMERIKA OBOROŽUJE JAPONCE

Amerikanci so od 1. maja lani do 1. maja letos poslali Japoncem za več ko 278 milijonov dolarjev raznega orožja. To je lep denar: več ko 175 milijard lir.

Kljub temu so se odnosi med obema vlada-ma v zadnjem času poslabšali. To zaradi tega, ker so se Japonci začeli na lastno pest, to je brez dovoljenja Washingtona, pogajati z Moskvo.

CERKEV IN PERON

Spor med argentinskim diktatorjem Peronom in katoliško Cerkvijo postaja vedno hujši. Prišlo je že tako daleč, da zahteva sedaj Peron ločitev Cerkve od države.

Zavoljo tega so izbruhnili v Argentini ulični neredi.

MENDERES V JUGOSLAVIJI

Načelnik turške vlade Menderes je bil na uradnem obisku v Jugoslaviji. Pri tej priložnosti niso sklepali samo o političnih in vojaških, marveč tudi o gospodarskih zadevah.

Dne 3. maja so v Ankari že podpisali sporazum, po katerem si bosta Turčija in Jugoslavija izmenjali v enem letu vsaka za 28 milijard lir blaga. Sedaj so sprejeli v Beogradu nove dogovore. Po njih bodo Turki 5 let pošiljali v Jugoslavijo pšenico in bombaž.

GRONCHIJEV NASLEDNIK

Za predsednika italijanske poslanske zbornice je bil izvoljen demokristjan Ivan Leone. Splošno mnenje je bilo, da bi na to mesto spadal mož, ki ni pristaš vladajoče stran-

ke, češ da ima ta že tako predsednika republike.

Ker se pa za drugega kandidata demokristjani niso mogli zediniti, so predlagali raje Leoneja, kot da bi se razcepili ter bi predsednik postal kak levičarski marksist.

SPOMENIK PRI SV. ANI

V nedeljo popoldne je bil pri Sv. Ani slovesno odkrit spomenik 42 borcem Jugoslovanske vojske, ki so pred 10 leti padli za osvoboditev Trsta.

Svečanosti so se udeležili župani vseh slovenskih občin, pevski zbori in velika množica ljudstva.

Generalni konzul Mitja Vošnjak je imel govor, v katerem je med drugim dejal: »Deset let mineva od dneva, ko je svobodoljubno človeštvo s svojimi poslednjimi napori do kraja strlo nacistično-fašistični svet nasilja, uzakonjenega zločina in barbarskega zasluževanja. Mineva tudi 10 let od smrti ljudi, ki so prehodili dolgo in krvavo pot skozi sovražnikove zasede in ofenzive, skozi požgane vasi, preko grobov svojih padlih tovarišev, da bi se na koncu spustili s kraških planot do morja in skupno z junaškim tržaškim ljudstvom zadali poslednji, odločilni udarec sovražniku človeške kulture in svobode.«

Ob koncu je izrazil željo, da bi spomenik ne govoril le o preteklosti, pač pa tudi o bodočnosti. Postal naj bi mogoten svetilnik ljubezni do svobode človeka, naroda in vsega človeštva.

PREDSEDNIK DIEM

Načelnik vlade v južnem Vietnamu Diem, ki je pred kratkim udušil upor verskih ločin, je posebne vrste človek. Z 32 leti je bil že notranji minister, a je odstopil, ker si ni dal ukazovati. Sodelovanje je odklonil z japonskim okupatorjem, s Ho Ši Minhom, s Francozi in večkrat tudi s cesarjem Bao Daiem. Šel je raje v tujino. Od 1953 do februarja 1954 je bil v Belgiji v nekem samostanu. Ker je veren katolik, so ga sprejeli kot meniha laika v red.

Šele ko je bil Vietnam neodvisen od Francije, se je vrnil domov in postal prvi minister. Komunistov ne more trpeti, ker so mu brata živega pokopali.

JUŽNI TIROLCI SO NEZADOVOLJNI

Razmere na južnem Tirolskem se čedalje bolj zaostrujejo. Nemški zastopnik v vladi pokrajine Trentino — Južni Tirol Dietl je odstopil, češ da Kršč. demokracija ne spoštuje pogodbe o manjšinah.

Politično vodstvo je odstop soglasno odobrilo. Obenem je ugotovilo, da se v deželo naseljuje čedalje več tujcev »z juga«, tako da bodo domačini postali na lastni zemlji kmalu manjšina.

Južnotirolski zastopniki so proti krvi-cam, ki se gode Nemcem, vložili na rimsko vlado spomenico, a čakajo že eno leto zaman na odgovor. Zdi se, da je njih potrpežljivosti sedaj konec.

V nedeljo se bodo na Dunaju sestali zastopniki štirih velesil. Južni Tirolci hočejo najbrž obrniti njih pozornost na razmere v svoji domačiji.

KAJ JIH BRIGA TRST!

Pretekli teden je rimska vlada sklenila vr-niti končno Trstu njegovi prekooceanski ladji Saturnio in Vulcanio. Iz Genove, kamor so ju svoj čas odpeljali, naj bi prišli spet domov in dajali našim ljudem zaslužka.

Pa glej, pristaniški delavci v Genovi so takoj uprizorili stavko in ostro protestirali! Težko jim je spustiti iz rok, kar so si prilastili.

KLIMSKI OSTANKI

Posestnik Lavrenčič iz Doberdoba je kopal na svoji njivi v Štarancanu, ko je pol metra globoko zadel ob lep tlak, kamenite ostanke iz rimskih časov. Ohranjen je lep mozaik. Kaže, da je morala tam stati rimska vila iz prvega stoletja po Kristusu. Lepo se razločujejo štirje prostori in kopalnica. Oblast je brž ustavila poljsko delo in zemljišče bodo temeljito raziskali.

NESREČNA TEKMA

V nedeljo so po goriških ulicah dirkali avtomobilisti v tako zvani tekmi Svete Gorice. Že pri poskušnjah v soboto ni šlo vse gladko. V nedeljo popoldne pa je dirkač Armando Francois iz Ferrare treščil na Korzu v platano. Zdrobilo mu je hrbtenico. Nekaj ur zatem je izdihnil.

OTROŠKA PARALIZA

Dr. Salk, ki je odkril zdravilo zoper otroško paralizo, je doživel bridko razočaranje: nekateri zdravi otroci so oboleli, ko so jih iz previdnosti cepili.

Amerike se je polastil strah in cepljenje so takoj prepovedali. Iz tega ne sledi, da je zdravilo napačno, ampak le, da ni še dovolj preizkušeno in popolno. Salk je začel prehitro zdraviti. To je storil na pritisk občinstva, kajti v Ameriki je štirikrat več otroške paralize ko v Evropi.

TELEFON V AVTOMOBILU

Čez nekaj mesecev bodo vpeljali v Italijo novost, katero poznajo doslej Francija, Švica in skandinavske dežele. Iz dirjajočega avtomobila se boš po telefonu lahko razgovarjal z domačo hišo ali opravljal kupčijske posle.

Vsak avto bo imel svojo telefonsko številko.

PRIDIKA ZA GLUHE

V angleških cerkvah so vpeljali pridige za gluhe. Gluhi in nemi gledajo v televizijski pripravi govornika, kako »govori« s kretanjami in znamenji. Na ta način ga »slišijo« — in še bolje kot sliši marsikateri kristjan zdravih ušes župnika, ko grmi z lece.

GOSPA LUCE JE TAKOJ ODŠLA

Med volitvijo predsednika republike je v rimskem parlamentu sedela tudi gospa Klara Luce, ameriška veleposlanica.

Ko je videla, da je bil za poglavarja države izbran Giovanni Gronchi, je nervozno vstala in odšla.

SLADKARIJE

Po vojni se je v Italiji močno razvilo tudi izdelovanje sladkarij. Iz tovarn jih pride na leto za en milijon in pol kvintalov. Od te industrije, ki prinaša 75 milijard dohodkov, živi 30 tisoč delavcev in 20 tisoč prodajalcev. Največ izdelujejo piškotov in čokolade.

Pretežna večina blaga gre v tujino, vsak Italijan poje le 3 kg na leto.

Novo poglavje v zgodovini Evrope

Nadaljevanje s 1. strani

KAJ POREČE SOVJETSKA ZVEZA?

Razvoj dogodkov precej vznemirja Moskvo. To predvsem zavoljo tega, ker prešinja Adenauerja oster antikomunističen duh. Odkar je postalo jasno, da se bo Nemčija spet oborožila, je pa šinil ogenj v streho.

Kremelj je te dni tudi uradno odpovedal pogodbi o prijateljstvu in zavezništvu, ki ju je bil sklenil med vojno z Angleži in Francozi. S tem je tudi na zunaj uničil poslednji ostanek prijateljstva z zapadom iz vojne dobe.

Medtem ko sprejemajo v Parizu Nemčijo v Zapadno-evropsko in Atlantsko zvezo, sklicujeta Bulganin in Molotov v Varšavo

PARIZ NA OTOKU JAVA

Ko so ljudje brali o sestanku azijskih in afriških držav v Bandungu, so si delali iz večine popolnoma napačne pojme o tamkajšnjih razmerah. Kako morejo ti napol divji temnokoži narodi prirediti diplomatsko zasedanje? Kje bodo stanovali številni odposlanci in časnikarji? Inozemci so mislili, da bodo morali živeti v šotorih pod milim nebom.

Toda ko so prišli, jih je čakalo prijetno presenečenje. Videli so, da je Bandung moderno mesto s 700 tisoč prebivalci. V središču se dvigajo visoke palače, ceste so snažne in asfaltirane in polne avtomobilov. Vsak novinar je dobil listek s številko hotelske sobe, ki mu je bila določena.

Hotel Savoy ima sobe, kakor jih ne najdeš v Trstu. Vsaka ima svoj balkon v cvetju in zelenju in celo naprave za hlajenje zraka.

Velika dvorana, kjer so bile seje, je spominjala na zbornico Združenih narodov v New Yorku. Vsak udeleženec je imel poleg sebe slušalko, zvezano s kabino prevajalcev. Ko je ta ali oni odposlanec govoril v svojem afriškem ali azijskem jeziku, si lahko dvignil slušalko in poslušal govor v — angleščini ali francoščini. Spretni uradniki so sproti gladko prevajali v ta jezik. Značilno pa je, da so udeleženci izvečine govorili v angleščini. Tako so se najlaže med seboj razumeli.

Angleščina je postala v Aziji in Afriki splošni občevelni jezik; tako kakor nekdanja nemščina med voditelji nemških narodov v avstro-ogrski monarhiji.

Govore je poseben urad z bliskovito naglico razmnožil in jih razdelil novinarjem, da so jih mogli takoj po telefonu ali brzojavno sporočiti čez morja svojim listom. Kdor se je zanimal, je imel na razpolago vse mogoče informacije in spise o razmerah v Aziji in Afriki.

Služba ni prav nič zaostajala za ono Združenih narodov.

Iz tega izhaja, da imajo ljudstva, čeprav so še zelo zaostala, mnogo smisla za organizacijo in da bodo s časom belce dohitela. Angleži in Holanci niso teh narodov samo izkoriščali, temveč jim obenem nehote položili temelje sodobne omike. Bandung, ki ga imenujejo Pariz otoka Jave, so Holanci zgradili.

Sedaj se bodo domačini lahko sami razvijali in, kakor kaže, hitro napredovali.

zborovanje svojih zaveznikov, da bi podredila njih vojske enotnemu poveljstvu. To naj bi bil odgovor na oboroževanje Nemčije.

Iz tega bi človek sklepal, da se je svetovni položaj nevarno poslabšal in se je nevarnost vojne zelo povečala.

In vendar je to samo videz, kajti v resnici je Sovjetska zveza navzlic vsemu v zadnjem času korenito spremenila svojo politiko. Z Avstrijo ravna pomirljivo in velikodušno kakor še nikoli doslej. Avstrijsko mirovno pogodbo bodo najbrž podpisali že prihodnjo soboto. Navzlic vsem javnim protestom je Moskva voljna se pogajati z zapadnjaki tudi o drugih spornih vprašanjih.

Pripravlja se sestanek med najvišjimi predstavniki 4 velesil. Sovjetske zveze nič ne moti, da se Nemčija medtem oborožuje.

Vse kaže, da se mednarodna napetost dejansko vendar ublažuje. Zapadno-evropska zveza, ki se je te dni ustanovila, sicer ni še združena Evropa; toda če nam ne prinese nič drugega ko to, da dokončno pomiri in spoprijatelji Nemce in Francoze, se začnjenja že s tem popolnoma nova doba v zgodovini Evrope.

Značilna samokritika ruskih komunistov

V Moskvi prikazujejo v gledališču igro Krila, ki vzbuja tudi v tujini veliko pozornost. Napisal jo je Kornejčuk, osební prijatelj sedanjega gospodarja Rusije Hruščeva.

V njej so popisane razmere na kolhozih v Ukrajini, kjer kmetom ukazujejo samozavestni, ošabni in v poljedelstvu nevedni krajevni oblastniki. Najznačilnejši njihov predstavnik je predsednik deželnega sovjeta Dremljuga. Svoj čas zapravlja na lovu in pri kartah, a medtem leze kmetijstvo v vse večjo krizo: krave na kolhozih erkajo od lakote, kmetom primanjkuje najpotrebnejše orodje za obdelovanje zemlje.

Dremljuga in tovariši hočejo vse te težave premagati z bobnečimi govori o ciljih komunizma in njegovih dosedanjih velikanških uspehih. Kdor si upa ugovarjati, ga takoj ukrotijo.

Najlepši je prizor velikega zborovanja pod milim nebom, kjer govori neki Ovčarjenko zbranim kmetom in mehanikom poljedelskih strojev o »komunistični družbi bodočnosti«. Med filozofskim predavanjem nekateri poslušalci spiyo, drugi se na ves glas smejejo. Toda Ovčarjenko vztrajno nadaljuje: »V družbi popolnega komunizma ne bo več oštudnih pojavov preteklosti, kot so nevoščljivost, ljubosumnost, skopost in dobičkaželjnost. V družbi popolnega komunizma ne bo denarja ... ne bo več države, ne bo vojske ...«

Kmetje tega bodočega paradiža ne morejo pojmili. Predsednik kolhoza kmet Korovaj se začudeno sprašuje: Kako bo pa za vruga urejen svet, kjer ne bo niti nevoščljivosti niti denarja niti države niti vojske? »Kaj pa potem?« hoče vedeti od predavatelja.

Ovčarjenko ima že pripravljen odgovor: »Obstajala bo posebna oblika zadovoljevanja potreb prebivalstva.«

»In to obliko« — vztraja Korovaj — »bodo delili v denarju ali v naravi?«

Besede in dejanja

Tržaški mesečnik »Trieste« je svojo zadnjo številko posvetil spominu na osvobodilno borbo. Marsikaj gledajo člankarji skozi svoja očala, dosti je pa v časopisu tudi resnih in zanimivih glasov. Nas zanima, kako so takrat razne stranke združene v CLN (narodni osvobodilni odbor) gledali na manjšinsko vprašanje. V pogodbi, sklenjeni 9. dec. 1944, so Partito d'Azione, socialni demokrati, demokristjani in liberalci v členu 4. sklenili, da »bodo (vse te stranke) pospeševale popolno pravno, kulturno in gospodarsko enakopravnost med Italijani, Slovenci in Hrvati. Na tem ozemlju imej vsakdo pravico do rabe svojega jezika ter do lastnih šolskih, kulturnih, verskih, športnih in gospodarskih ustanov.« Potem beremo še, da se bo morala vsaka narodna skupina čutiti ne kot manjšina, ampak kot popolnoma enakovreden narod. To pogodbo je med drugimi podpisal kot zastopnik italijanskih demokristjanov duhovnik Marzari Edvard.

Sedaj pa primerjajte, kolika je danes razlika med temi lepimi besedami in resničnim ravnanjem zastopnikov teh strank s Slovenci!

BREZ SALAME NI KOMUNIZMA

Igra smeši krajevne oblastnike, ki so zgubili stik z narodom in ne razumejo miselnosti kmetov, katere vodijo. Namesto da bi premišljali, kako bi se dali praktično povečati dohodki poljedelstva, citajo Marksa in se prerekajo o vsaki njegovi besedi, kakor da bi šlo za sv. pismo.

Bolj važno — vzklikne nekdo v igri — je, da pridelamo več krme za živino, kajti »brez salame ni komunizma«.

Take izjave se zde krajevnim mogotcem nezasišane. Če kmetje ne razumejo položaja, je treba pač »nanje pritiskniti«. Tako kakor se je godilo med l. 1929 in 1933, ko so puntajoče se kmete množično gnali v Sibirijo.

Če drugače ne gre, naj tudi sedaj poseže vmes policija. Kornejčuk razkrinkava v svojem delu vso samovoljnost, brezsrčnost in krivičnost Berieve policije.

Vsi ljudje smo enaki — pravi nekdo v igri — in voditelji nimajo pravice biti s podrejenimi prevzetni in objestni. Policijsko nasilje je treba odločno odkloniti in se približati sreči ljudi.

Kornejčukovo delo podaja jasno sliko sovjetske družbe in odkriva obenem cilje Stalinovih naslednikov. Njih namen je pridobiti ljudstvo za svoje načrte z močjo prepričevanja. Samo prebivalstvo, ki se prostovoljno in, če je mogoče, z navdušenjem za nekaj zavzame, vodi države v boljšo bodočnost.

Ali se bo Hruščevu posrečilo te misli uresničiti, bo dokazala zgodovina. Če naj to doseže, mora nele zavreči sovjetsko preteklost, temveč vpeljati v deželo povsem nove, demokratične svoboščine.

„Če kdo misli, da je pobožen, pa ne brzda svojega jezika, je njegova pobožnost prazna.“

(Sr. apostol Jakob)

Dopisi v Tržaškega

NABREŽINA

V torek približno ob 2. uri po polnoči se je pred našo novo šolo zgodila huda prometna nesreča. Iz še neznanih vzrokov je tedaj zavilo s ceste in trčilo v zid motorno kolo, na katerem so se vozili kar trije mladeniči iz Nabrežine. Gre za Elija Vižintina, Livija Lezico in Edmunda Pertota. Našel jih je neki tramvajski uslužbenec, ki se je tedaj vračal z dela. Z rešilnim avtom so nesrečneže prepeljali v tržaško bolnišnico. Hudo sta poškodovana Vižintin in Lezica, medtem ko se je Pertot laže ranil in se je še isti dan lahko vrnil domov.

Upamo, da bosta tudi ostala dva kmalu okrevala in da ne bo hujših posledic.

Našim mladeničem, ki posebno ob praznikih tako neprevidno drivijo z motorji po cestah, toplo priporočamo, naj bodo previdnejši in naj se zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo s svojim neodgovornim ravnanjem sebe in ostale ljudi, svoje družine pa v težko žalost.

SPOR S SELADOM PORAVNAN

Delavci devinsko-nabrežinske občine so se zadnje dni oddahnili, ko so zvedeli, da bo Selad v kratkem ponovno vzel na delo 20 ljudi, ki so jih prejšnji teden odpustili.

Predstavniki sindikatov so vodstvu Selada očitali, da je grobo kršil odlok ZVU, kateri predpisuje za vsakega uslužbenca 1250 delovnih ur. Velika večina odpuščenih delavcev pa ni odslužila predpisanega roka in bi zato ne smela zgubiti dela. Vodstvo Selada je priznalo, da je portizakonito ravnalo in sklenilo delavce sprejeti na delo še ta teden.

Sedaj pa krožijo govorice, da mislijo važni odlok ZVU odpraviti. To nam navsezadnje potrjuje sum, da žele oblastva na en ali drug način ustanovo Selad preurediti.

SEJA OBČINSKEGA SVETA V NABREŽINI

Na torkovi seji so občinski svetovalci nadaljevali razpravo o kamnolomu »Cava Romana«. Sklenili so, naj se tričlanska komisija sestane z lastnikom tamkajšnjega podjetja ter poišče za ceno, ki bi jo bil voljan plačati. Šele potem bo občinski svet razpravljajal, ali naj se zemljišče proda.

Peliconu Egidiju iz Medje vasi so odstopili nekaj zemlje v Štivanu, kjer si gradi stanovanjsko hišo.

Župan je nato ponovno načel vprašanje proračuna za leto 1955. Izkazalo se je namreč, da posebna komisija ni mogla zvišati družinskega davka do vsote enega milijona, kakor je bilo sklenjeno, in je zato sedaj potrebno poiskati nove dogodke ali pa znižati izdatke. G. Terčon je predlagal, naj se še enkrat vzame v pretres predlog prefektore, po katerem bi se lahko zvišali davki na zemljišča in zemljiške dohodke. Po daljši razpravi je bil sprejet predlog odbornika Draga Legiša, naj se zadeva prenese na prihodnjo sejo, na kateri bo sam podal poročilo.

Svetovalci so po burni razpravi odobrili tudi zdravstveni pravilnik. Dr. Škerk je predlagal spremembo člena, ki ureja prodajo mleka. Dejansko se bo odslej mleko prodajalo kot po navadi.

Na koncu so odobrili sklepni obračun za leto 1953. Svetovalec Škof se je pritožil, da

so med občinskimi uslužbenci skoraj sami Nabrežinci, medtem ko ne najdemo nikogar iz spodnjega konca.

Na žalost je to bridka resnica! Današnje stanje je krivično. Poštenje zahteva, da se vsi občani na enak način upoštevajo in za poslujejo.

DEVIN

Ko so delavci pred nekaj dnevi pridno vihteli krampe na avtocesti, so se naenkrat znašli pred edinstvenim prizorom. Približno pol metra globoko so naleteli na dele nekega okostja. Najprej so mislili, da gre za ostanke kake domače živali, ko so si pa natančneje ogledovali čeljust, lopatico in hrbtenico, so prišli do spoznanja, da stojijo pred nepoznano živaljo. Kasneje so na mesto samo prišli strokovnjaki prirodoslovnega zavoda iz Trsta in okostje odnesli.

Znanstveniki so baje ugotovili, da so to ostanki nosoroga. Bogve koliko let je že prešlo, odkar je poginil!

V nedeljo 22. t. m. bo pri nas zaključna šolska prireditev. Na sporedu so deklamacije, petje in kratka igra.

Starše in vaščane vabimo, naj se prireditve udeležijo v obilnem številu.

MEDJA VAS

Nemalo začudenja je med našimi jusrarji vzbudila vest, da so nekateri občinski svetovalci iz Nabrežine skušali znižati ceno za zemljišče, ki jo misli pri nas kupiti podjetnik Noventa.

Gospodje bi morali najprej vedeti, da so medvejski jusrarji nasledniki onih tlačanov, katerim je agrarna reforma Marije Terezije izročila v posest zemljo nekdanjih devinskih grofov. Jusrarji zato še vedno osporavajo današnji občini pravico, da sama proda ali kupuje njihovo zemljo. S svojo posestjo razpolagamo sami in to pravico nam priznavajo tudi oblastva, saj so nam svoj čas potrdila komisarja, katerega smo prej sami zbrali.

Zato je dolžnost občinskih svetovalcev, da naše sklepe enostavno potrdijo. Ugovori, da so naše cene previsoke in da zato ovirajo napredek industrije, so po našem prazni. Industrialec bo za vsak kvadratni meter, ki ga sedaj plača z 250 lirami, zaslužil najmanj 200-krat več. Četudi odbijemo stroške za stroje in delavce, mu ostane še vedno pravi masten zaslužek.

V ostalem pa smo trdno prepričani, da industrijalci ne vlagajo milijonov v neki kamnolom ali v kakršnokoli podjetje zavoljo lepih obrazov delavcev, temveč zaradi lastne koristi in zaslužka.

O tem vprašanju bi se z raznimi sindikalisti, ki branijo podjetnike proti domačim kmetom, dalo marsikaj razpravljati, a bi nas govor privedel predaleč.

CEROVLJE

V sredo opoldne se je v naši vasi zgodila kaj nenavadna nesreča. Neki Salvatore Tocchetti iz Turina je ustrelil dve ženski, teto in nečakinjo.

Ko jima je vzel življenje, je obrnil revolver še proti sebi in se hudo ranil.

Ker se je to zgodilo tik pred zaključkom našega lista, nismo mogli izvedeti za podrobnosti nesreče.

PIREDITVE

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE za Tržaško ozemlje

PIREDI:

V CETRTEK, 19. MAJA OB 16. URI
V AVDITORIJU V TRSTU

mladinsko igro Oskarja Wuehnerja

Pastirček Peter in kralj Briljantin

V CETRTEK, 19. MAJA OB 20.30
V AVDITORIJU V TRSTU

krstno predstavo

IN V PETEK, 20. MAJA OB 20.30
V AVDITORIJU V TRSTU

ponovitve

igre v treh dejanjih Eduarda de Filipa

FILUMENA MARTURANO

GLASBENA MATICA V TRSTU

PIREDI V PONEDELJEK, 16. MAJA 1955
OB 21. URI V AVDITORIJU

KONCERT SLOVENSKEGA VOKALNEGA OKTETA

Vabila bodo na razpolago v ulici Roma št. 15 (tel. 31-119). Oktet bo nastopil tudi v soboto, 14. maja, ob 20.30 uri v Prosvetnem Domu na Opčinah (Via Ricreatorio št. 1.) ter v nedeljo, 15. maja, ob 11. uri v gledališču v Sv. Križu.

OBVESTILA

Radijska postaja Trst A sproča, da bo s 15. majem uvedla naslednje spremembe urnika govornih sporedov:

POROČILA: vsak delavnik: 7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 in 23.15.

Ob nedeljah in praznikih: 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 in 23.15.

SPORT: dnevno ob 20.00 uri; ob nedeljah tudi ob 21.00 uri.

KULTURNI OBZORNIK: vsak delavnik ob 12.45.

VEČERNA PREDAVANJA: dnevno ob 19.15; v ponedeljek, sredo in petek ob 21.00 in 22.00.

RADIJSKE IGRE: v torek in četrtek ob 21.00.

»Sindikat šolnikov v Trstu« vabi svoje člane na drugi redni občni zbor, ki bo 15. maja ob 8.30 v risalnici svetoivanske šole.

Dnevni red: 1. Otvoritev; 2. Poročilo Glavnega odbora; 3. Poročilo Nadzornega odbora in razrešnica; 4. Volitve; 5. Slučajnosti.

STILIAGI

Kaj je to? V vzhodnih državah pomeni to isto kot pri nas eksistencialist. To so gospodiči, ki jim je glavno uživanje: nekaj si domišljajo, nič ne delajo, iz vsega se norčujejo, skratka očetovi telički. Moskovski list Sovjetskaja kultura ima v želodecu posebno ženske stiliage. Mislijo si, da so posebne sorte ženske. Nosijo ozke bluže in visoke pete ter ponočujejo z moškimi. Kulturo jedo z veliko žlico.

Prifrknjenih eksistencialistov je torej dovolj tu- in onstran železne zaves.

—Dopisi iz Goriške—

MAŠA ZA DEPORTIRANCE

V torek preteklega tedna se je v cerkvi Sv. Sreča darovala sv. maša za deportirance iz leta 1945. Maševal in pridigal je sam nadškof msgr. Ambrosi. Pridigo je prešinjal duh doživljenega in občutenega krščanstva, ki naj človeku pomaga, da laže prenaša tudi najhujše trpljenje z vdanostjo v voljo božjo. Pozval je vse, naj izpolnijo svojo krščansko dolžnost, ki zahteva, da ljudje odpustajo krivice in premagujejo sovraštvo zavoljo ljubezni do ustanovitelja krščanstva. Nato je povabil navzoče, naj mislijo za žrtve vojne in revolucionarne dobe.

Maše so se udeležili vsi civilni ter vojaški predstavniki, medtem ko je tržaški škof poslal na svečanost svojega zastopnika, msgr. Driusa.

Po cerkvenem obredu je bila pred cerkvijo že vnaprej pripravljena politična manifestacija, ki je preočitno pokazala, kaj je bil resnični cilj celotne slovensosti. Govora goriškega in tržaškega župana dokazujeta, da sta zlorabila sveta čustva prizadetih družin za premišljene politične cilje: prepričati vsak resničen sporazum med sosednima narodoma in državama ter onemogočiti izvedbo oktobrskega sporazuma.

Mi ne odobravamo dogodkov in revolucionarnih dejanj, ki so se leta 1945 izvršila v Gorici, toda z vso odločnostjo ugotavljamo tole: italijanski nacionalisti nimajo moralne pravice, da se nad njimi tako zgražajo, dokler sami javno pred vsem svetom ne obsodijo tudi divjega fašizma nad slovensko manjšino. Saj je fašizem prvi v Evropi začel z deportacijami in smrtnimi obsodbami ter z ubijanjem Slovencev (n. pr. Bratuž Alojz in Štrancar). S svojo politiko je fašizem zastrupil mednarodni položaj in bil glavni krivec morije v drugi svetovni vojni. Kaj pa zavestno uničevanje tisočev Slovencev na Rabu? Kdaj ste po drugi svetovni vojni vsaj z eno besedico ožigosali te do neba vprijoče zločine? Zato tudi obsojamo, da je zastopnik tržaškega škofa na tej politični manifestaciji prečital njegovo poslaničco. Molite raje za vse žrtve vojne in revolucije vsepovsod na svetu! Kristjanom ni dovoljeno zlorabljati žrtev v politične cilje.

JUGOSLOVANSKA VODA

Uradni list je pred nekaj dnevi objavil dogovor med Italijo in Jugoslavijo, po katerem dobiva goriška občina vodo iz Mrzlekov in Kromberka. Jugoslavija se je obvezala dobavljati Gorici približno 4 milijone 500 tisoč kub. metrov vode ali 85 odstotkov celotne zmogljivosti vodovodnih naprav. Dnevna dobava znaša 12.400 kub. metrov in ne more preseči 13.800 kub. metrov. Od januarja 1952 mora Italija plačati Jugoslaviji 7,50 lir za kub. meter, medtem ko je do tedaj plačevala 2 liri manj.

Županu dr. Bernardisu smo hvaležni, saj se je pri rimski vladi več let trudil, da je prišlo do sporazuma. Kaj pa ubogi Štmaverci in naši Oslavci? Kaj naš divni Števerjan? Ali naj Brici in premnogi Kraševci pijejo na vse večne čase neužitno in škodljivo vodo, ki se je še živina upravičeno branil. Ne, to ne sme več dolgo trajati. Gospodarstvo,

zdravje živine in še posebno zdravje slovenskega obmejnega prebivalstva nujno zahtevajo, da država tudi njim poskrbi zdravo pitno vodo! Prepričani smo, da bo Rim vprašanje v doglednem času zadovoljivo rešil.

ARHITEKT FABIJANI

Dne 29. aprila je praznoval 90. rojstni dan vsem goriškim Slovincem in Italijanom znani arhitekt Maksimilijan Fabijani, ki je doma iz prelepega Štanjela. Da je zdrava in vesela kraška korenina, smo že povedali. Ob njegovem slavu se ga je spomnila tudi prestolnica Slovencev — bela Ljubljana. Poklonila mu je lepo knjigo o razvoju stavbarstva v Ljubljani, v kateri so zbrana tudi vsa dela, ki jih je slavjenec sam ustvaril v slovenskem glavnem mestu.

Tudi Dunaj se je po svojem županu Jonasu spomnil 90-letnice našega slavjenca. Čestitali so mu pismeno in poudarili, da bo Dunaj vedno ponosen na njegovo visoko umetniško delo, ter se mu zahvalili za vso lepoto, s katero je obogatil avstrijsko prestolnico.

ŠOLA IN DOM

V nedeljo so se starši slovenskih srednješolcev v Gorici zbrali na zadnji roditeljski sestanek. Posvetovanje je bilo zelo zanimivo, ker so iz vrst staršev samih prihajali predlogi v korist šoli. Predložena je bila vloga na prosvetnega ministra, ki jo bodo podpisali vsi starši. V njej je rečeno, naj se ministrstvo pobriga za opremo goriških slovenskih srednjih šol, ki jim popolnoma manjkajo prirodoslovni zemljepisni kabinet, knjižnice in celo nujno potrebni pisalni stroji. Starši, ki so obenem davkoplačevalci, prosijo, naj vlada temu odpomore. Dogovorili so se, da bodo sami prosili za svojo šolo. Vse priznanje tej samozvesti! Upamo, da bodo njih prizadevanja tudi uspešna. To je tem bolj važno, ker se zdi marsikateri prazni butici na Goriškem, da je skrb za razvoj slovenske šole nepotrebna.

Sledila so še razna vprašanja o popravnihi izpitih, o pravilnem športu, nakar je ravnatelj sestanek zaključil in povabil starše na sklepno šolsko prireditev v nedeljo in na vnebohod.

IZ SOVODENJ

Razstava lepih ročnih del, ki so jo priredila dekleta z gospodinjskega tečaja, je vzbudila v naši vasi in v okolici toliko zanimanja, da še danes o njej vse govori. Ker se je udeležilo mnogo ljudi iz bližnjih kraških vasi in iz goriške okolice ter same Gorice, se je morala podaljšati za en dan. Razstavo si je ogledalo tudi obilo mož in fantov in ne moremo izključiti možnosti, da je kako lepo delo pritegnilo živo pozornost zrelega fanta. Prav gotovo se je odločil, da bolje spozna tudi dekleta, ki ga je razstavilo. Dekleta so posvetila veliko skrb tudi dobri kuhinji, zato so ob zaključku razstave priredile v Hmeljakovi gostilni zakusko, na kateri so pokazale svojo preizkušeno kuharsko umetnost. Zakuske se je udeležil tudi naš g. župan.

Uspehi lanske in zlasti letošnje razstave so dokazali nujno potrebo po ustanovitvi popolne gospodinjske šole za goriške Sloven-

ce. Za to misel se je vnel tudi naš mladi g. župan, ki je gospe profesorici in dekletom obljubil vso pomoč. Dovolj je odločen, da ne bo miroval, dokler se zadeva ne reši zadovoljivo. Gospodinjska šola je za vsak narod velikega pomena, ker le ona lahko vzgoji sposobne, pridne in varčne gospodinje. Te so pa temelj družinske sreče in primerne blagostanja, saj pravi slovenski pregovor, da drži dobra gospodinja »tri ogle pri hiši«. Upamo, da bo to potrebo slovenskega obmejnega kmečkega in delavskega ljudstva umevalo tudi šolsko skrbništvo, prefektura in deželna uprava, ki so v prvi vrsti pozvane, da omogočijo ustanovitev nove šole. Naj italijanska državna uprava ustanovi prostovoljno vsaj eno slovensko šolo! Vse druge slovenske šole vzdržuje, ker so jih ustanovili zavezniki.

Dekletom in gospe profesorici Nadi Rojčevi iz srca čestitamo vsi vaščani. Čestitkam se pridružuje tudi Novi list.

Na prvi dan razstave so naši šolski otroci imeli prav lepo prireditev. Udeležili so se je mnogi vaščani in je zelo dobro uspela. Med otroki je veliko dobrih igralcev in pevcev. Otrokom in njihovi učiteljici g. Vižin se iskreno zahvaljujemo za lepo duhovno zabavo, ki jo je obrodila njihova požrtvovalnost.

V soboto zjutraj sta si v naši cerkvi obljubila večno zvestobo ženin Tomšič Albin in nevesta gđ. Vižintin Olga. Noporočenca uživata veliko spoštovanje vse vasi, ki jima vošči obilo božjega blagoslova na novi življenjski poti. Čestitkam in voščilom se pridružuje tudi uredništvo Novega lista.

IZ PODGORE

V nedeljo, 1. maja popoldne, smo pokopali poštenega in zavednega fanta Cigliča Emila. Pogreba se je udeležilo veliko vaščanov, zlasti mladine. Ker je pokojnik rad sodeloval pri pritrkovanju ob praznikih, mu je cerkveni zbor zapel ganljivo žalostinko »Jaz sem vstajenje«. Pokojnik se je poslovil od tega sveta po kratki, a mučni bolezni. Blagi mladenič naj v miru počiva. Njegovim domačim in sorodnikom naše iskreno sožalje!

ŽALOSTNA VEST

Pretekli teden so na goriškem pokopališču pokopali inž. Franca Fogarja, ki je umrl v ponedeljek v bolnici Sv. Justa. Pokojnik je bil svoj čas tudi podžupan goriškega mesta. Bil je blagega značaja, naj v miru počiva.

Njegovemu bratu, nadškofu msgr. dr. Fogarju in ostalim sorodnikom iskreno sožalje!

Goriški srednješolci vabijo
ljubitelje naših šol k

ZAKLJUČNI PRIREDITVI

ki bo v nedeljo, 15. maja, in na vnebohod, 19. maja 1955, vsakokrat točno ob 20.30, na šolskem dvorišču v ul. Croce (Šolski dom).

Na sporedu so:

Pevske točke — Ritmične vaje — Te lovadni nastop — Slovanski narodni plesi — Šaloigra »Jezični dohtar«.

Vstop prost. Sprejemali se bodo prostovoljni prispevki za revne dižake. V primeru slabega vremena se prireditve prenese na vnebohod, druga pa na naslednjo nedeljo, 22. maja.

Dopisi iz Goriške

PRVE ČEŠNJE

V soboto, 7. maja, so se na goriškem trgu pojavile prve češnje, ki so se prodajale v snopičih.

IZ ŠTEVERJANA

»Oj cvetje je rahlo, čez noč se ospe.« Tako tuguje vsa briška priroda, ki je bila še pred kratkim odeta v raznovrstno cvetje. Upamo, da bodo naše nasade odslej čuvali pred točo tudi raketne postaje, ki se bodo v kratkem zgradile, kakor je pred nekaj dnevi sklenila italijansko-jugoslovanska mešana komisija v Krminu. Jugoslavija bo postavila še dve enaki postaji na ozemlju pri Dolenjah. Upamo, da bo letos naše sadje zlahtnejše in bogatejše kakor lani, ker se je sadno drevje razvevalo v suhotini.

Sv. Florijan, naš cerkveni zaščitnik, katerega god smo v nedeljo slovesno praznovali, nam je izprosil pohlevni, blagodejni dež, ki nam je ravno še ob pravem času rešil že posejani krompir, fižol in koruzo ter omogočil obdelovanje vinogradov in njiv. Takoj po žegnaniu smo v ponedeljek veselo začeli z delom, čeprav je zelo naporno.

Našemu zaščitniku se je letos poklonilo kar šest duhovnikov iz bližnjih duhovnij, obiskal nas je tudi naš kapucin, oče Fidelis, ki je pri slovesnosti pridigal.

Trg pred cerkvijo je bil vsaj deloma posut z gruščem in tudi pot do Dvora so uredili. Županstvu svetujemo, naj dvigne iz pozabljenosti regulacijski načrt, ki ga je naredil gradbenik Fabijani. Lepo urejena vas in dobro gostinstvo močno privlačujeta izletnike. Zato bi bilo prav in zaželeno, da takoj pričnejo izvajati lep Fabijanov načrt.

DOBERDOB

Ko se je naših duš skoro že oprijemal ošup, nas je ob koncu preteklega tedna pozdravil potreben dež, ki je našo že popolnoma presušeno kraško zemljo trenutno dovolj namočil. Radi bi videli, da bi še deževalo, saj naša zemlja potrebuje mnogo več dežja kot drugod. A zaenkrat smo rešeni najhujše skrbi. Sedaj bi lahko pričelo živahno delo na njivah, če bi ne bilo vojaških vaj.

Še preden je dež rešil naše kmetovalce pretežkih skrbi, smo že morali klicati vse svetnike na pomoč, naj nas rešijo vojaških vaj, ki so jih že pred več dnevi začele vojaške edinice iz tržaškega ozemlja na naši Dobrdoški planoti. Zaradi vaj je sedaj vsako delo na zemljiščih od naše vasi pa do Sredipolja in Zagraja onemogočeno. Slovenski tisk je sicer že dvignil svoj glas proti omalovaževanju stiske našega kmečkega ljudstva in tudi županstvo je klicalo na pomoč višja vojaška oblastva proti tej predolgi in preveliki motnji vsakega dela. A vsi koraki niso doslej nič zalegli. Vojaška uprava bi morala vendar resno pretehtati ogromno škodo, ki jo povzroča našim kmetovalcem. Pomisliti bi tudi morala, da se je zaradi letošnje čudne letine zlasti na Krasu vse kmečko delo zakasnilo vsaj za en mesec. Po blagodejnem dežju bi morale vojaške vaje takoj prenehati. Sodimo pa, da bi v tem času, zlasti od konca marca do pozne jeseni, vojaških vaj sploh ne smelo biti. V pozni jeseni in pozimi imajo namreč vojaki dovolj časa za vaje. Tako vsaj mislijo vsi trezni državljani, ki čutijo z ljudsko bedo. Naj omenim še, da na-

vadno ne odtehta odškodnina niti en odstotek resnične ogromne škode, ki jo povzročajo vojaški premiki. Zato pričakujemo, da bodo prefektura in vojaška oblastva upoštevala klic kraškega kmeta.

JAMLJE

Na nesrečnem ovinku pri »Lužah« se stalno dogajajo prometne nesreče. V ponedeljek 2. maja, sta se ponesrečila dva mlada fanta. In sicer Pahor Jožef ter Viktor Radetič. Slednji je zaradi padca izgubil levo nogo, medtem ko je Pahor dobil težke poškodbe na glavi. Ponedeljkovi listi so zopet poročali o hudi nesreči na istem ovinku. Italijanski listi so po pravici nadelu temu ovinku ime »ovinek smrti«. Državna cestna uprava bi ga morala že zdavnaj popraviti, saj je zahteval doslej že toliko nesreč. Upamo, da se bo vsaj sedaj zganila. Splošno je znano, da je ravno v Italiji največ prometnih nesreč. Vzrok je med drugim tudi v tem, da ni zakona, ki bi določal brzino vožnje.

ŠTMAVER

V četrtek, 5. maja, je italijansko-jugoslovanska mešana komisija končno otvorila prepotrebni 15. blok pod Sabotinom. Skoro vsi štmaverski posestniki, kakor tudi nekateri iz Števerjana in Oslavja, so skozi 8 let, to je od razmejitve v letu 1947, pretrpeli ogrom-

no škodo, ker niso mogli večine svojih zemljišč v Jugoslaviji sploh obdelovati. Saj so morali doslej prehoditi ali prevoziti 20 km slabe poti, če so hoteli priti do svojih zemljišč. Prav enako škodo so trpeli tudi nekateri posestniki na jugoslovanski strani. Škoda gre v težke milijone in to zgolj zaradi neodpustljive nemarnosti obojih obmejnih policij, oziroma njunih predstojnikov, ki se premalo brigajo za življenjske potrebe in koristi revnega obmejnega slovenskega kmečkega prebivalstva. Veliko napako so spoznali šele po 8 letih, odkar jih je med drugim tudi naš list pozval, naj napravijo vendar konec trpljenju slovenskih kmetovalcev.

SMRTNA NESREČA

Pred zagrajskim mostom je trčil eden izmed dirkačev, ki se je udeležil tekme »Svete Gorice«, v motorno vozilo 26-letnega Vanka Gorjana iz Gorice. Z njim se je vozila Cirila Lutman iz Štandreža. Trčenje je bilo tako hudo, da so končali vsi trije težko ranjeni v tržaški bolnici. Lepa in plemenita mladenka, uradnica pri nekem zavetišču, je bila težko zadeta v glavo. V ponedeljek so jo hoteli prepeljati iz bolnice domov, a je med vožnjo umrla. Gorjan pa leži še vedno v tržaški bolnici; zlomil si je roko, nogo in pretrpel je haje tudi pretres možganov. Resno je tudi stanje dirkača.

Bog naj da težko prizadetim družinam moči, da prenesejo težko nesrečo.

Beneška Slovenija - Kanalska dolina

ČRNI VRH

Ni še dolgo, ko smo v Novem listu poročali, kako se je poslovil od svojih ovčic črnovrški vikar, ki so ga premestili na Laško. Od tedaj, to je od marca, je bila tamkajšnja cerkev zaprta in prav tako tudi zvonik; ključke pa so izročili nekemu laškemu duhovniku, ki biva dve uri daleč v dolini. Naša vasica je ostala brez velikonočne spovedi, brez sv. maše o velikonočnih praznikih, brez zvonenja — pravi interdikt! In to bi moralo trajati tako dolgo, dokler bi Črnovrščani ne nesli bivšemu vikarju vsega, kar so ostali dolžni v več letih, ko so bili z njim v hudem sporu. Nič ne vemo, če so te stroge kazni skuhal na škofiji, ali pa v krogih, ki v naših krajih nadomestujejo škofijo.

Zgodilo pa se je, da je šempetrski dekan poslal po prazniških, 29. aprila, kar pet domačih spovednikov, ki so jim morali izročiti cerkvene ključke; vseh pet duhovnikov je bilo vernikom na razpolago za velikonočno spoved. Ta nepričakovani ukrep je presenetil vse Črnovrščane, ki so pustili vsako deto in tekli v cerkev opravljati svojo krščansko dolžnost. Spovedniki so imeli do pozne noči dela čez glavo. Ljudje so jim takoj poskrbeli večerjo in prenočišče in drugo jutro je bilo na Črnem vrhu kar pet sv. maš. Niti en vasičan ni izostal, vsi so bili obhajani, bolnikom so pa nesli v procesiji velikonočno obhajilo. Verniki so se udeležili vseh pet mas, molili in peli po domače, da je človek bil ginen. Takega veselja že dolgo ni bilo pri nas.

Tako se je vsem razodelo, da so zlobno lagali tisti, ki so očrnil Črnovrščane, da so komunisti, pogani in da sovražijo duhovnika samo zato, ker je duhovnik.

Cerkveni ključki so bili izročeni domačinu in tako bodo smeli ljudje vsaj moliti v do-

mači cerkvi. Čujemo, da so Črnovrščani šempeterskemu gospodu dekanu za tako odločni nastop zelo hvaležni.

ŠEMPETER SLOVENOV

Velika nesreča se je pripetila na ozkotirni železnici, po kateri vozijo gradivo za cement iz Tacentskega kamnoloma v Čedad. Dne 28. aprila je 83-letna Podreka Marija povezovala suho vejevje, ki ga je bila nabrala v bližnjem gozdu ob železniškem tiru. Ker je na pol gluha, ni slišala svarilnega žvižga in sprevodnik jo je zapazil, ko je bilo že prepozno, da bi mogel vlak zaustaviti. Kljub temu je junaško planil iz mašine in starko potisnil nekoliko na stran, tako da so prišle pod kolesa le noge.

Levo nogo ji je popolnoma odtrgalo, desno pa strlo. Ubogo starko so prepeljali takoj v čedadsko bolnico, kjer so ji morali odrezati še desno nogo. Ni še gotovo, ali ji bodo mogli rešiti življenje.

ŽABNICE

Na belo nedeljo so nas domača dekleta razveselila s pestrim kulturnim večerom, ki so ga priredile v župnišču ob obilni udeležbi. Na sporedu je bila igra »Marmornati križ«, poleg tega je bilo še nekaj lepih deklamacij, po večini Slomškovih pesmi. Bučnega smeja je izzval smešen gledališki prizor, ki so ga lepo odigrale. Uspelo prirediteljem so zaključile z domačo pesmijo, ki je bila posvečena Žabnicam.

Dekletom čestitamo k lepi igri in petju in želimo, da bi se nas spet kaj kmalu spomnile z drugo prireditvijo. Dobro bi bilo, da bi dekleta kaj pripravila ob počitnicah, ko nas vsako leto obišče precej dijakinj iz Goriške in Tržaške.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Ivan Pregelj

Sv. Lucija na Mostu je rojstni kraj Ivana Pregelja, osrednje osebnosti naše književnosti v obdobju med obema svetovnima vojnima. Danes Ivan Pregelj živi kot dvaindesetletni mož v Ljubljani in nemo spremlja usodo slovenske besede v času, ko njegovo ime ne pomeni več kašipota in vzornika, ampak le dokument zakrite preteklosti. Nemo, kajti že dolgo zaradi svoje bolezni ne piše več, toda ne nemo s srcem, kajti živo spremlja usodo slovenske besede in slovenskih ljudi doma in tokraj mej. Pisati je nehal po lastnem reku, da je zgolj ničemurnost, če se po petdesetem letu pisatelj še predaja ustvarjanju. Toda to, kar je v tridesetletnem pisateljskem obdobju dal našemu slovu, je dovolj, da si je lahko privoščil pokoj in ohranil ugled, kakršnega je dosegel na višku svojega pisanja.

TOLMINSKA — DEZELA LJUDSKIH PEVCEV

Nemalo po zaslugi Ivana Pregelja je med nami znana Tolminska kot dežela starodavnega ljudskega izročila. Morda gre pred njo samo še Cerkljansko, ki je dalo Franceta Bevka. Toda dejstvo je, da ni znal ljudskega izročila, starodavne ljudske basovitosti še nihče pred Pregeljem tako dovršeno in stilno tako ustrezajoče prenesti v umetno slovo. Sam je namreč povsem zrastle iz starih pripovedk, legend, bajk in ver in zato pač ni čudno, da imajo ta izročila tako bogat delež v njegovih spisih. Kdo ve, koliko rodov pred njim so bili njegovi predniki tolminski ljudski bard! Za njegovega očeta je gotovo. Bil je krojač, veseljak in godec, podoba, ki se večkrat prikaže v Pregeljevem delu. Njegova mati je bila iz rodovine Carlijev, iz katere je tudi pisatelj Zadnjih dnevov Ogleja. Roditelj sta mu zgodaj umrla in živel je ob očetovski skrbi župnika Fabjana. Vse tri je Ivan Pregelj v svojih delih velikokrat povelečal, zlasti še svojo mater, vdano, trpečo za srečo svojega moža ali sina, povelečal je duhovnika v neprestani borbi s samim seboj in za blagor ljudi.

STUDENT IN PROFESOR

Župnik Fabjan je dal Pregelja v goriško Alojzijeve šole. Po končani gimnaziji je stopil v semenišče, a že po treh mesecih spoznal, da ni za ta stan, in šel še vedno z župnikovo pomočjo študirat na Dunaj. Zares lahko občudujemo očetovsko skrb župnika Fabjana za mladega Pregelja, ki je ni spodnesla niti junaška fantova odločitve, da izstopi iz semenišča. Njegov mecen je namreč dobro vedel za umetniško nadarjenost mladega Pregelja, zato ga je z velikim veseljem še nadalje podpiral pri študiju slavistike in germanistike na Dunaju. Tako je lahko petindvajsetletni Ivan Pregelj v glavnem po njegovi zaslugi pisal doktorsko razpravo o slovenskem pridigarju Rogeriju in leta 1908 doktoriral.

Potem je kot profesor nastopil prvo službo v Gorici, po enem letu je šel v Pazin; tretje leto je služil v Idriji, nato pa dvanaest let v Kranju, od koder je slednjič prišel v Ljubljano. Tu je učil štirinajst let na klasični gimnaziji, bil nato na bolezenskem dopustu, leta 1946 pa upokojen.

ZACEL JE KOT PESNIK

Ivan Pregelj je stopil v slovstveno življenje kot pesnik. Bil je še na univerzi, ko so izšle njegove »Spominčice na maj« (1905), pet let kasneje pa samostojna pesniška zbirka »Romantika« (1910), s katero se je kot umetnik vključil v tedanji impresionizem.

Znani italijanski filmski izdelovalec Dino de Laurentis, ki je zdaj zaposlen s pripravami za snemanje filma po Tolstojevem romanu Vojna in mir, namerava posneti na filmski trak Dantejevo genialno pesnitev Božansko komedijo.

...

Pred nedavnim je dirigent orkestra Slovenske filharmonije Samo Hubad vodil orkester Münchenskih filharmonikov. Na sporedu sta bili Brahmsova 1. simfonija in Mozartova Koncertantna simfonija za violino in brač. Nemški glasbeni kritiki so njegovo gostovanje zelo ugodno ocenili.

S prozo je poskušal kasneje in ji je trajno ostal zvest. Tako je večina Pregeljevih del pripovedniških, povesti, novel, romanov, črtic, idil, pesmi v prozi, literarnih kritik, esejev in dramskih del v prozi. Nastopal je s svojimi spisi najprej v Primorskem listu, nato v Zori, ki jo je hako leto tudi sam urejeval, v Slovincu, Koledarju Mohorjeve družbe, v Mentorju, Domu in svetu, Mladosti in Casu in še marsikje drugje. Njegove Izbrane spise je pričela izdajati bivša Jugoslovanska knjigarna; vse Pregeljeve boljše stvari je v njegovi lastni prireditvi izdala v desetih zvezkih. Enajstega sedaj pripravlja dr. Tine Debeljak v Buenos Airesu.

PISEC VELIKE TOLMINKE TRILOGIJE

Prva dobra Pregeljeva stvar, ki je ohranila svojo vrednost do danes, je povest »Mlada Breda«, napisana za Mohorjevo družbo. Izšla je tik pred prvo svetovno vojno, a je do danes doživela že vrsto novih izdaj. Med širokimi sloji se je priljubila bolj kot katerikoli drugo Pregeljevo delo. Ni seveda to

edina Pregeljeva povest take vrste. Napisal jih je še nekaj, a Mlada Breda je med njimi najpomembnejša. Za njo je pričel Pregelj obravnavati tolminske snovi in tedaj je že tlela v njem iskra samoraslega umetnika, ki pričinja utirati nova pota. V Domu in svetu je leta 1915/16 načel široko podobo tolminskega punta, ki se je tragično končal 1714 v Gorici. Napisal je »Tolmince«, roman tolminskega ljudstva, ki objema množico postav, zgodb in prizorov, postavljenih v pokrajino, katero je znal Pregelj izrazito osebno doživeti. Zgodbo tega romana je potem nadaljeval v dveh delih, od katerih je prvega naslovil »Stefan Golja in njegovi«, drugega pa »Plebanus Joannes«. In to je njegova tolminska trilogija, veličastni spomenik svoji ožji domovini.

PREGELJ OBLIKOVALEC DUHOVNIH LIKOV

V ta cikel zgodb iz tolminskega upora spada tudi »Matkove Tine prečudežno romanje«, ena najmočnejših in najlepših Pregeljevih umetniških stvaritev.

ritev. V nji je zajet pretresljiv konec voditeljev tolminskega punta, ki jih obglavljajo in razčetrirajo v Gorici na Travniku. Delo kaže vso novost in drznost Pregeljevega pisanja.

Med Tolminci, ki morajo v Gorico, da bodo pričeli pri izvršitvi ustrahovalne obsodbe, je tudi pijani Matek, tuleč divjo pesem proti fevdalnim hlapcem. Na pot se odpravi še njegova hči, nevesta upornika Gradnika. Namesto da bi šla z njim pred oltar, roma zdaj v zadnjih mesecih nosečnosti k njegovi strašni smrti, da bi še enkrat objela njegovo glavo, roke in noge, namesto tega pa najde njegovo odsežano glavo in razmesarjene ude, natakne na drogovi. Naporna pot, na katero taka ne bi bila smela, nečloveški prizor, ki bi ji bil smel sedaj najmanj pred očmi, in pot nazaj v hribe proti domu, je bila prehuda preizkušnja za njene moči. Na povratku prežgodaj rodi. Iz smrtne groze in strahu za svojo dušo in otroka pa jo reši Matj božja, ki se ji prikaže, kot da ji gre povijati otroka. Na njen krik ob porodu pritečejo žene in poberejo izpod mrtve matere živo dete.

Pred Ivanom Pregeljem bi se nihče ne bil upal lotiti takega motiva. Pregelj mu je znal vtisniti izrazit duhovni pečat. Nekateri sodijo, da je v tem Pregelj naturalist, toda tako gledanje na Pregelja je popolnoma zgrešeno. Tukaj se pričinja Pregeljeva borba za svojstveni duhovni obraz njegovih junakov, od katerih je gotovo najznačilnejši Plebanus Joannes, borbena duhovniška postava; borbena sama v sebi, sama s seboj, v premagovanju najprej skušnjav lastnega telesa, nato pa trdot okega moralista. Končno se prebije do vseodpuščajočega drugoga Kristusa.

VRSTA DRUGIH DEL

Popolnoma tolminska je tudi še Pregeljeva prisrčna in topla biografska povest o »Antonju Muzniku«, goriškem protomediku iz osemnajstega stoletja, v kateri je postavil Pregelj spomenik slovenski govorici. V svet med Loko, Idrijo in Tolminom je postavljena idilična povest »Otroci sonca«, svojevrstna trilogija, polna naravnega zdravja, najlepša slovenska idila. S svojimi zgodbami je šel Pregelj še na Kras. V zgodovinski povesti »Magister Anton« opisuje duhovnika iz časa reformacijskih dni. V Istro je stopil Pregelj v »Božjih mejnikih«, kjer je zapel himno deželici, ki jo je spoznal kot suplent v Pazinu. V »Simonu iz Praš« je pa poskušal napisati svojevrstno doživetje življenja Simona Jenka, pevca Sorškega polja; v podobni noveli »Na vakanec« je opisal doživetje Matije Valjavca iz študentovskih let. Gorenjska pa zaživi v »Petru Pavlu Glavarju«, Odiseju iz Komende, in Koroška v knjigi »Umreti nočejos«. Potrebno bi bilo omeniti še Pregeljeve drame, vsaj »Azazel«, in mnoge esejistične in kritične spise in impresionistične utrinke, raztresene po mnogih revijah in listih.

NA OKOPIH DUHOVNOSTI

To je Pregeljevo delo. Slovstvena zgodovina ga uvršča takoj za Cankarjem in brez dvoma bo obstala trditve, da je bil v desetletju po Cankarjevi smrti vodilni slovenski pisatelj, izrazito nasproten golumu naturalizmu, ki se je tedaj zastonj trdil, da bi prodrli duhovne okope Pregeljeve umetnosti. V današnji poplavi naturalizma sreča seveda malo smisla za tako duhovnost, za tako vrtanje v samega sebe in duše junakov svojih zgodb. Toda prišel bo čas, ko bo nad svetom izmučeni in v njem izživetni človek spet iskal vsaki stvari, zlasti pa sebi odnos do večnosti. Tedaj šele bo Pregeljeva umetnost našla pravičnega sodnika.

VZGOJNI KOTIČEK

Knjiga - naša prijateljica

Dobra knjiga je v resnici naša največja prijateljica, zato jo moramo tudi primerno spoštovati in pravilno uporabljati.

Ljudje danes veliko berejo, toda bralcev, ki znajo res pravilno, z užitkom in s pridom brati, ni mnogo. Največ je takih, ki novo knjigo samo površno prelistajo, ne da bi imeli pri tem kaj koristnega od nje. To ni prav! Kadar namreč beremo knjigo, se ji moramo popolnoma posvetiti. Zanimive in važne odstavke podčrtajmo in si jih dobro zapomnimo. Tako prebrana knjiga ima za nas večjo vrednost, ker se je temeljito osvojimo.

Spoštovanje do knjige pa pokažeš s tem, da lepo ravnaš z njo. Če n. pr. prenehaš z branjem sredi knjige, ne delaj »oslovskih ušes«, to se pravi, ne pregani strani, kjer si se ustavil.

Poznam ljudi, ki neprestano berejo knjige, tudi med obedom in večerjo. Takrat je užitek še prav

posebno velik. Knjigo si naslonijo pred krožnik juhe na steklenico in potem navadno pozabijo bralci, da jedo in da še kdo drugi sedi okoli mize. Juh seveda blagodejno škropi, na vse konce in kraje in tudi knjigi ne prizanese. Taka knjiga postane potem tudi hudobna in opravičljiva: »Bral me je gospod, ki je jedel fižolovo juho, golaževo omako...« Taki madeži ostanejo na knjigi za vse večne čase v spomin na vnetega bralca.

Knjige so drage, zato si jih nekateri ljudje zelo radi izposojajo od prijateljev, znancev ali iz javnih knjižnic. To je vse lepo, če knjige tudi vrnejo. Toda marsikdo si izposojeno knjigo kar obdrži in si v nekaj letih napravi iz izposojenimi knjigami kar lepo knjižnico.

Bratec, zapomni si: izposojena knjiga je izposojen denar, je usluga. Tisti, ki si izposodi knjigo in je ne vrne, ni pošten. Takih je na žalost kar precej. Če je torej knjiga naša prijateljica, ravnamo z njo kakor se spodobi.

GOSPODARSTVO

Boj oidiju in peronospori

To sta največji sovražnici trte in njenega pridelka ter povzročata vinogradniku največje skrbi, dela in stroškov.

Obe bolezni lahko preprečimo, to je onemogočimo njun razvoj. Zdravljenje je mnogo težje in prav redko uspešno.

V zadnjih letih je skoraj bolj škodljiv oidij, ki napade zelene dele trte, posebej pa še jagode, ki razpokajo. Kljub temu škodljivosti peronospore ne smemo podcenjevati. Žal pa naši vinogradniki napravijo mnogo več za pobijanje peronospore kot za onemogočanje oidija. Danes bi bilo na mestu ravno nasprotno.

ZVEPLO PROTI OIDIJU

Razvoj oidija preprečujemo z žveplom. Danes ga poznamo več vrst: z navadnim, čistim žveplom smo prašili trte v prejšnjih desetletjih. Tedaj smo tudi že poznali z modro galico mešano žveplo. Tudi to je dobro. Obe vrsti prašimo po trtah z žveplalnikom.

Velik napredek predstavlja v boju proti oidiju škropilno žveplo, ki se je uveljavilo takoj po drugi svetovni vojni. Tega premešamo z vodo, s čimer nato škropimo trte s škropilnico. Med brozgo lahko premešamo tudi raztopino modre galice, tako da se z istim škropljenjem borimo proti oidiju in peronospori.

Še večji napredek pa smo dosegli s koloidalnim žveplom, ki je v obliki posebno drobne prahu. Koloidalno žveplo ravno tako raztopimo v vodi in ga razpršimo s škropilnico. Tudi tej raztopini lahko primešamo modre galice in apna.

Za boj proti oidiju je danes daleč najbolj učinkovito koloidalno žveplo, katerega je mogoče najbolj enakomerno razpršiti po površini zelenih poganjkov in zaroda in se svoje podlage tudi še najboljše prime. Že lansko leto so ga mnogi vinogradniki preizkušali in so bili z učinkom zelo zadovoljni, ker so grozdje obvarovali pred oidijem. Zato pa tudi letos segajo samo po njem. Res je, da je zelo drago, precej dražje kot modra galica, a zato ga je treba manj, in sicer za 100 litrov žveplene brozge samo 350 gramov.

KDAJ ZVEPLATI

Izkušnja uči, da zavisi največ od prvega žveplanja. Če je to prepozno, je sploh vprašanje, ali bomo uspeli v borbi proti oidiju. Prvič moramo žveplati, ko so poganjki dolgi kaj več kot 5 cm. Danes so trte že toliko pognale, da bi moralo biti prvo žveplanje za nami. Zato pozivamo vse vinogradnike, da žveplajo takoj. Svetujemo koloidalno žveplo: 350 gramov koloidalnega žvepla naj premešajo v 100 litrah vode in trte poskropijo. Za prvo žveplanje ni potrebno, da primešamo modre galice in apna.

Čas drugega žveplanja nastopi, brž ko je zarod viden. Tudi tedaj žveplamo s koloidalnim žveplom. Tretje žveplamo s koloidalnim žveplom neposredno pred cvetenjem.

Za četrto žveplanje proti koncu ali neposredno po cvetenju uporabljamo navadno žveplo, kateremu primešamo 20 odstotkov prahu Caffaro (8 kg žvepla in 2 kg Caffaro). Enakega (torej premešanega s Caffaro)

uporabljamo tudi za poznejša žveplanja. Tako pripravljen se dobi v trgovini. Zavedati se namreč moramo, da oidij napada grozdje in zelenje tudi še avgusta meseca in celo pozneje.

KDAJ ŠKROPITI

Peronospora ljubi toplo in vlažno vreme. Pred zadnjim dežjem je bilo že dovolj toplo za razvoj bolezni, a je bilo premalo vlažno. Zato se peronospora ni razvila. Drugače pa je sedaj po zadnjem dežju: vlage je dovolj in zato bo treba škropiti najpozneje v teku tedna, ki prične s 15. majem, in sicer najbolje 18. maja, to je 10 dni po dežju.

Sedaj bomo škropili s samo pol odstotka modre galice. Močnejša bi nežne liste opekla. Za drugo škropljenje bomo rabili 0,75% raztopino modre galice ali pa brozgo z novim sredstvom »aspora«, o katerem smo v našem listu že pisali. V to novo sredstvo imate lahko zaupanje. Kot smo že pisali, se izplača kot nadomestilo za vse brozge, za katere je treba več kot 0,75 kg modre galice. »Aspora« enostavno primešamo vodi in nato škropimo: trte dobijo modro barvo, kot da bi bile po-

škropljene z najmočnejšo raztopino modre galice.

SADJARSTVO V ITALIJI

V letu 1954 so v Italiji pridelali skoraj 17 milijonov kvintalov jabolč, hrušk, breskev in sliv. Nad 8,5 milijona kvintalov je bilo samo jabolč in od teh nad 2 milijona kvintalov samo v provinci Ferrara. Pridelke hrušk je dosegel 3,5 milijona kvintalov, breskev pa preko 4 milijone. Breskev pridelajo največ v provincah Verona in Ravenna. Glede pridelka sliv nosi zastavo provinca Modena, ki jih je lansko leto pridelala nad 130.000 kvintalov.

Največ sadja pridelajo naslednje province: Ferrara 2.337.000 kvintalov sadja. Sledi Bocen z 1,5 milij. kv., nato Verona in Ravenna z nekaj nad 1 mil. vsaka, Napoli z 923.000 kv. Tem provincam sledijo Cuneo, Modena, Trento, Caserta, Benevento z znatnimi količinami, ostale pa imajo manjše pridelke.

PROIZVODNJA JABOLK V ITALIJI

Po vojni se je proizvodnja jabolč v Italiji znatno zvišala in je približno trikrat toliko kot pred vojno, kar nam najbolj jasno povedo naslednje številke, ki kažejo proizvodnjo v 1000 q: v letih 1929-1931 po 2.033; v letih 1936-1938 po 2.648; v letih 1947-1949 po 6.249; v letih 1950-1952 po 8.007 na leto; v letu 1952 — 9.300; v letu 1953 — 8.463.

Glede pridelka jabolč je na prvem mestu Emilija-Romagna s 3.506.000 q, na drugem pa Trentin z Bocnom z 1.385.000 q.

Športni pregled

NOGOMET

Jugoslovanska liga: Izidj dvajsetega kola.

BSK - Hajduk: 0-0, Zagreb - Dinamo: 1-2, Lokomotiva - Partizan: 0-3, Vojvodina - Spartak: 6-3, Crvena zvezda - Radnički: 2-0, Sarajevo - Proleter: 5-0, Vardar - Željezničar: 1-0.

Po dvajsetem kolu vodi Hajduk s 30 točkami pred BSK in Dinamom (28), Partizanom (25), Vojvodino (24), Crveno zvezdo (23), Sarajevom (21), Spartakom in Proleterjem (18), Zagrebom (17), Radničkim (14), Željezničarom (13), Vardarjem (12) in Lokomotivo (9). Šest kol pred zaključkom prvenstva se za naslov državnega prvaka borijo tri moštva: splitski Hajduk, beograjski BSK in zagrebški Dinamo. Splitski so naredili v nedeljo velik korak naprej, ko so pred 20.000 gledalci v sicer nezanimivi tekmi uspeli odnesti Beograščanom eno točko. Zdi se, da je BSK zamudil zlato priliko, da se pridruži na čelu lestvice »mojstvom s mora«. Tudi dinamovci niso pokazali lepe igre v mestnem derbiju z Zagrebom. Uspelo jim je sicer zmagati, vendar s prav tesnim izidom 2:1. Tekmo so odigrali v soboto in to po velikem dežju, kar je najbrž vplivalo na kakovost igre. Crvena zvezda tudi ni pokazala lepe igre v beograjskem derbiju z Radničkim. Sicer je v prestolnici ravno tako deževalo in so tekmo celo za pet minut prekinili.

Zdi se skratka, da jugoslovanski nogometaši niso v prav polni moči, kar seveda ne more veseliti državnega vaditelja Tirnaniča; saj je za mednarodno tekmo s Škotsko, ki bo v nedeljo, zbral na trening kar 18 ljudi. Se težje delo pa čaka Jugoslovane 29. maja, ko se v Turinu srečajo z Italijani.

Italijanska liga: Izidj tridesetega kola.

Atalanta - Bologna: 0-1, Catania - Torino: 2-1, Fiorentina - Genoa: 2-2, Juventus - Spal: 3-1, Inter - Napoli: 1-4, Lazio - Milan: 2-4, Pro Patria - Udinese: 2-2, Sampdoria - Novara: 6-2, Triestina - Roma: 0-0.

Milan je za nedeljsko tekmo v Rimu pustil Nordhala doma in nastopil s tremi rezervami Pedronijem, Fontano in Vicariottom ter na olimpijskem igrišču zaslužen zmagal. Uvrstitev mladih moči je prinesla sadove. Vendar gre največja zasluga za zmago desnemu halfu Liedholmu, ki je bil pravi stebor v obrambi, izhodišče napadalnih akcij in pravcati gospodar na sredini igrišča. Če vpošteva-

rimskih golov, vidimo, da je bila zmaga Milana popolna in zaslužena. Vse bi kazalo, da ima Milan prvo mesto že v žepu. Saj je vidensko moštvo uspelo odnesti le eno točko iz Busta Arsizia, kjer je pokazalo igro, ki je bila vse prej kot dobra. Furlani so bili videti trudni. To sicer opažamo pri vseh moštvih v ligi, vendar je to bolj občutiti pri njih, kajti njihova igra sloni na goli dinamiki in njihova tehnična višina je bolj izraz »forme«, kot pa izredne sposobnosti posameznikov. Edino plavalasi Selmošson je v resnici izredno sposoben igralec v moštvu. En sam igralec pa ne zaleže.

Težko si je misliti, da bi uspelo Bologni nadomestiti v štirih tekmah, ki še preostanejo, štiri točke. Še manj pa Romi, ki je v Trstu s težavo dosegla neodločen izid. Vendar je bolje, da še malo počakamo s »hoozom« Milanu. Saj so mu že tolikokrat peli: »hoozom« in nato »requiem«.

Lepo je zmagal Napoli v Milanu. Res žalostni konec prvenstva za lanskeletne prvake! Preseneča tudi neodločen izid Genoe s Fiorentino, ker še ni utihnil odmev njene zmage v Rimu. Čudno poteka to prvenstvo: ni ga moštva (razen mogoče Udinese), ki bi nudilo dve nedelji zaporedoma uspešno in lepo igro. Kdor zna to izkoristiti, pa vleče milijone. To nedeljo so izplačali trinajsticam nad trinajst milijonov lir.

BASEBALL

V nedeljo se je začelo italijansko prvenstvo. Nastopa osem moštev: Nettuno Stacchini (lanskeletni prvaki), Lazio (iz Rima), Roma, C.U.S. Milano, Libertas Inter, (iz Milana), Brooklyn Firenze, C.U.S. Calze Verdi (iz Bologne) in Giants (iz Trsta), ki je pa šele letos prišlo v prvo ligo.

Izidj prvega kola:

Roma - C.U.S. Milano: 7-4, L. Inter - Lazio: 8-43, Nettuno - Giants: 18-0, Firenze - Calze Verdi: 10-4.

Opbeščali bomo bralce o nadaljnjem poteku borbe za prvenstvo. Ta šport se je med nami razvil šele pred nekaj leti s prihodom Amerikancev in je navdušil slovensko mladino na Krasu, ki ga tudi sama igra. Saj imamo v najboljšem tržaškem moštvu tudi nekaj Slovencev, katere prištevamo med najboljše igralce.

SAH

Po dvanajstem kolu vodi na mednarodnem turnirju v Buenos Airesu še vedno jugoslovanski mednarodni mojster Bora Ivkov s točko naskoka. Doslej ima 9 1/2 točk. Sledijo mu Pilnikov 8 1/2, Gligorič, Pachman in Szabo po 8, Donner 7 1/2, Rossetto in Panno 7, Trifunović 6 1/2, itd.

Do konca turnirja manjka še pet kol. Ivkovi nasprotniki so Pilnik, Rossetto, Bisguier, Esposito in Benko.

Cene Baša

ZA NAŠE NAJMLAJŠE

št. 12

Tarzan, kralj džungle

Lopovi so takoj prebrskali Tarzanovo kajuto Francoske tajne listine so bile spet v Mascalonije vih rokah. Zdaj, ko je ležal Tarzan na dnu morja, papirji pa spet v njegovem kovčku, je bil Mascalon ves srečen.

Srečen je bil posebno tedaj, kadar se je sprehajal po palubi z lepo Američanko. Prihuli so v Capetown prav tisto jutro, ko se je zasidrala Tennigtonova jahta. Pri nekem obedu se je Jane seznanila z ameriško dedično in njenim spremljevalcem.

Ko je jahta po isti poti odplula domov, sta potovala med drugimi lordovimi gosti tudi ta nova prijateljca. Ob lepem vremenu so dospeli v tiste vode, kjer je Tarzan izginil. Janina prijateljica je omenila tisti dogodek ter pokazala nekaj Tarzanovih slik.

Copyright, 1929, by Edgar Rice Burroughs, Inc. All rights reserved.

MAXON

Ko je Jane spoznala v utopljenčevi sliki Tarzana, je omedlela. Ni se mogla sprijazniti z mislijo, da naj bi bilo to vrlo srce prestalo biti. Zdaj, ko je ležal njen up na dnu morja, se ni mogla več braniti Claytonove roke in njegovega imena.

Tarzan je hitro splaval iz nevarne bližine ladijskih vijakov. Z lahkoto se je držal nad vodo in brez strahu gledal za lučmi oddaljujoče se ladje. Nikoli v življenju ni bil še klical na pomoč in tudi zdaj mu ni prišlo na um, da bi to storil.

Upal je, da ga kaka ladja opazi in pobere. Morda je bila tudi kopna zemlja v bližini. Z dolgimi udarci je plaval v smer, kjer je morala biti Afrika. Ko je začutil, da ga teža čevljev ovira, jih je sezul. Prav tako je slekel hlače, suknjo in srajco.

Skrivnost

D^RJA FU-MANČUJA

ROMAN - Spisal: Sax Rohner - Prevedel: A. P.

»To je le zgolj domneva,« je nadaljeval Smith. »Toda ker nimam boljše, mi ta razlaga dejstva. Svilen opica — ki gotovo ni Fu-Mančuju le v zabavo — je izučena, da izvršuje posebne dolžnosti. Opazil si žleb poleg okna; videl si železni drog, ki ima namen, obvarovati snažilca oken, da ne pade dol. Za opico je prav lahka stvar, splezati z dvorišča gor do zidca. S seboj je imela najbrž motvoz, ki je bil privezan k telesu. Splezala je na zidec in okoli droga, potem pa spet nazaj dol. S pomočjo tega motvoza so potem potegnili gor vrv, jo potegnili okoli droga in s pomočjo vrvi so spravili gor lestve iz bambusovine in svile. Eden izmed doktorjevih pomagačev je potem splezal gor — najbrž zato, da bi ugotovil, ali je hašiš uspešno učinkoval. To je bilo tisto rumeno obličje, ki ga je West v sanjah videl, da se je nadenj sklanjalo. Za tistim je sledil doktor, ki je potem s svojo velikansko voljo igraje izmamil iz omotenega Westa, kar je hotel v svoj prid. Dvorišče

je ob tistem času noči moralo biti prazno, za vsak primer pa so lestev takoj po plezanju potegnili kvišku, da so jo potem spustili dol, ko je West izdal tajnost oklepne omare in si je Fu-Manču prilastil načrte. Posebno značilno je, kako je spet zaklenil omaro, zamenjal hašiševe tablete s prejšnjimi in tako razen omotičnih blodenj omamljenca zbrisal vsako sled. Da je prizanašal njegovemu življenju, dokazuje mojstra svoje vrste.«

»Ali je spet Karamaneh bila vaba?« sem vprašal.

»Gotovo. Njena naloga je bila ugotoviti Westove navade in zamenjati tablete. Bila je ona, ki je čakala v razkošnem avtomobilu — ker je bilo mnogo bolj verjetno, da ob tisti uri v takem avtomobilu ne vzbudi toliko pozornosti kakor v preprostem taksiu — in je potem sprejela ukradene načrte. Ona je svojo nalogo dobro rešila.«

Uhoga Karamaneh; ni imela izbire! Dejal sem, da bi dal sto funtov, da bi videl obličje moža, ki mu jih je izročila. Zdaj bi jih dal tisoč!»

»Andaman — drugi,« sem rekel. »Kaj je s tem mislila?«

»Torej se ti še ni zasukalo?« je razburjeno zavpil Smith, ko je taksi zavil pred kolodvor. »Andaman — je parnik Vzhodne paroplovne družbe, ki odplove ob prvi plimi iz Tilburyja proti Kitajski. Tisti moški pa je potnik drugega razreda. Brzjavim, naj nekoliko preloži odhod, posebni vlak pa naju pripelje v pristanišče v teku štiridesetih minut.«

RADIO TRST A

Nedelja, 15. maja ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Domači odmevi; 10.00 Prenos maše iz tržaške stolnice; 11.30 Vera in naš čas; 12.00 Oddaja za najmlajše: Pravljica o žalostni princeski; 13.30 Glasba po željah; 16.00 Malo za šalo — malo za res; 20.30 Mozart: Beg in seraja, opera v 3 dejanjih.

Ponedeljek, 16. maja ob: 12.55 Poje ženski duet; 14.00 Igra Franco Russo; 18.00 R. Strauss: Koncert za oboe in orkester; 19.15 Mamica pripoveduje; 20.30 Slovenski zbori; 22.40 Chypinovi valčki.

Torek, 17. maja ob: 13.30 Glasba po željah; 18.30 Koncert baritonista Marjana Kosa; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Radijski oder: Verne: Carski sel.

Sreda, 18. maja ob: 13.30 Lahke melodije igra duo Harris-Primani; 18.30 Z začarane police: Kovačeva Rozalka; 18.40 Koncert tenorista Pavla Pokornija; 19.15 Zdravniški vedež; 20.30 Poje ženski tercet »Metuljček«; 21.00 Aktualnosti; 22. Književnost in umetnost.

Četrtek, 19. maja ob: 9.00 Godbe na pihala; 11.30 Oddaja za najmlajše; 14.00 Igra Alfred Cortot; 14.30 Slovenski odmevi; 18.30 Mozart: Koncert za klarinet in orkester; 20.30 Nastop pevskega zbora Ivan Cankar; 21.00 Dramatizirana zgodba: Peterlin: Leopold Layer.

Petek, 20. maja ob: 13.30 Glasba po željah; 18.00 Ireland: Koncert za dva klavirja; 18.30 Z začarane police: Zlati hrošč; 19.15 Sola in vzgoja; 20.30 Poje moški kvintet; 21.00 Tržaški kulturni ragledi; 22.00 Književnost in umetnost; 22.15 De Falla: Noč v španskih vrtovih.

Sobota, 21. maja ob: 12.00 Naše povrtine in zdrav. je; 15.00 Slavni pianisti; 15.30 Pogovor z ženo; 16.00 Igra salonski orkester Pachior; 16.20 Domači odmevi; 18.00 Dvorak: Serenada za godalni orkester; mevi; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Malo za šalo — malo za res! 21.45 Igra violinist Jehudi Menuhin; 22.15 Schubert: Simfonija št. 8 - Nedokončana.

TEDENSKI KOLEDARČEK

15. maja, **nedelja**: 5. povelikonočna, Zofija
16. maja, **ponedeljek**: Jazep Nep., Mladena
17. maja, **torek**: Paskal, Dučnja
18. maja, **sreda**: Erik, Mladica
19. maja, **četrtek**: Vnebohod, Celestin
20. maja, **petek**: Bernardin, Milodar
21. maja, **sobota**: Feliks, Jelina

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 11. maja si dobij oz. daš za:		
ameriški dolar	626—628	lir
avstrijski šilling	23,75—24,75	lir
100 francoskih frankov	166—168	lir
100 dinarjev	82—85	lir
funt šterling	1640—1680	lir
nemško marko	146,50—148,50	lir
pesos	19—22	lir
švicarski frank	146—147	lir
zlato	712—717	lir
napoleon	4150—4250	lir

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 110: Kakšne značilnosti mora po zakonu imeti mleko, ki ga prodajamo za svežo uporabo?

Odgovor: Po zakonu bi moralo biti mleko pristno, z najmanj 3,2% tolsče in z omejeno množino kislobe. Če je mleko sveže in tako, kot ga krava da, odgovarja gotovo zakonu, ker so krave, katerih mleko ne bi vsebovalo vsaj 3,2% tolsče, prave izjeme. To se zgodi pri redkih kravah privesnicah — po prvi otelitvi — in če dobivajo samo svežo krmno ter pri kaki bolni živali. Lahko bi se to tudi zgodilo, če bi molzli v dve posodi: v eno prvo mleko, ki ga krava da hitro v močnih curkih, v drugo pa ostalo mleko do popolne izčistitve vimena. V prvi posodi bi bilo mleko z manj kot 3,2% tolsče, kajti prvo mleko je manj mastno kot pozneje namolženo. Drugače pa ima mleko skoraj vseh krav, ki se pri nas redijo, od 3,5 do 4% in tudi več tolsče. Mleko, ki ga prodajajo velike mlekarne, pa tudi ni vedno pristno, torej ni vedno tako, kot ga krave dajo. Veliki mlekarski obrati pazijo, da ima njihovo mleko samo predpisano množino tolsče, odviske pa posamejno.

Vprašanje št. 111: Imam črno vino, ki pa je prešibko za prodajo. Kupec pravi, da mora črno vino vsebovati vsaj 10% alkohola, moje pa kaže komaj 9,2%. Vina je 13 hl. Vprašam: Kako naj zvišam alkohol v tem vinu? Ali s sladkorjem? Ali z dodatkom močnejšega vina? Ali s ponovnim vretjem? Kupec mi je rekel, da mi lahko dobavi vino s 14% alkohola ali pa koncentriran most, ki vsebuje 65% sladkorja.

Odgovor: Črno vino mora res vsebovati vsaj 10 odst. alkohola, če se hoče točiti v javnem lokal. Sladkorja, kot ga dnevno uporabljamo za sladkanje kave itd., ne smete dodati. Preizkuševališče tak dodatek kmalu ugotovi, ker so taka vina redkejša. Ostane torej mešanje z močnejšim vinom ali prevretje z zgoščenim mostom. Če hočete mešati z močnejšim vinom (s 14%), potem je račun naslednji: Vašemu vinu manjka 0,8% alkohola, vsem 13 hl torej 10,4 (13x0,8). Vsak hl 14% vina vam da 4% alkohola (14-10). Torej bi morali primešati 13 hl vina 260 litrov vina s 14% alkohola (10,4:4 = 2,6 hl ali 260 litrov). Na ta način boste dobili 15,6 hl vina z 10% alkohola. Če pa hočete vino ponovno prevreti in dodati zgoščenega mosta, je račun naslednji: Za zvišanje alkohola za 1% potrebujete za vsak hl 1,7 kg sladkorja. Vi potrebujete 10,4% čistega alkohola ali 17,68 sladkorja (10,4x17). V zgoščenem mostu s 65% sladkorja je 48% razpoložljivega sladkorja (65-17). Zato potrebujete 35,17 kg zgoščenega mosta (17,68:48). Za prevretje zgoščenega mosta med vinom potrebujete čiste kvasnice in pa stalno toploto v kleti od 17 do 20 stop. C. Z navedenimi količinami vina oziroma zgoščenega mosta bi dobili vino, ki bi vsebovalo točno 10% alkohola. Ker pa so mogoči mali pogreški pri merjenju alkohola kot tudi sladkorja v mostu, svetujemo da navedene količine nekoliko povišate, in sicer za 10%, tako da bi primešali 285 litrov vina ali dodali 40 kg zgoščenega mosta.

Iz Gorice

IZPITI NA SREDNJIH SOLAH

Ravnateljstvo slovenskih srednjih šol v Gorici javlja, da se sprejemni, vstopni, nižji tečajni in zaključni izpiti pričnejo v soboto, 4. junija, ob 8.30 s pisemno nalogo iz italijanščine in se nadaljujejo po vrstnem redu, ki bo nabit na razglasni deski vsake šole proti koncu meseca maja.

Kdor želi polagati izpite, mora najkasneje do 20. t. m. vložiti na ravnateljstvu šole prošnjo na kol-kovnem papirju in ji priložiti listine, ki so navedene na razglasni deski.

Mature na liceju in učiteljsku se pričnejo 20. junija.

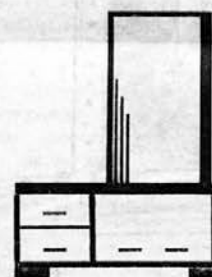
DIJASKE STIPENDIJE

Komisija, ki je imela nalogo, da razdeli dijakom višjih in nižjih srednjih šol 48 štipendij v znesku dveh milijonov in 220 tisoč lir, je svoje delo pred nekaj dnevi končala. Dijaki višjih srednjih šol so dobili 9 štipendij, dijaki nižjih pa 39. Prvim so dali po 70 oziroma 100 tisoč lir, če se šolajo v Gorici, a so iz Trsta ali drugih mest. Nižji srednješolci pa so dobili po 30 ali pa 60 tisoč, če so iz drugih mest in ne iz Gorice.

Med obdobjem višješolci ni nobenega dijaka, ki obiskuje slovensko šolo; med nižješolci pa je dobila štipendijo dijakinja slovenske nižje srednje šole Vižintin Franka in neka druga dijakinja iz strokovne šole.

MALI OBLASI

Maloštevilna družina s sodobno urejenim gospodarstvom sprejme takoj marljivo gospodinjstvo po močnico srednje starosti. Informacije na upravi lista

TOVARNA

Prinčič

KRMIN - CORMONS
TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje i t d. Izvrši vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

Zelo živo si še lahko predočim tisto drvenje v pristanišče skozi zgodnje jesensko jutro. Ker je moj prijatelj imel pooblastila najvišjih oblasti, je bil po Weymouthovem ukazu ves ostali promet tačas na progi zaprt.

Ko smo pribrzeli na kolodvorsko ploščad, sem se zavedal veličanske važnosti Smithovega poslanstva. Načelnik postaje nam je odkazal prostore, ki jih je nas petorica — zakaj Weymouth je imel dva moža s seboj — zavzela.

Z največjo brzino smo bobneli skozi postaje. Ves navaden promet je stal, dokler nismo zbrzeli mimo in prispeli smo v Tilbury v nedvomno vrhunskem času.

V pristanišču je čakal velik prekomornik, ki je zadrževal svoj odhod na Daljni vzhod na povelje mojega opolnomočenega tovariša. Bilo je to nekaj novega, neznansko razburljivega.

»Mr. Nayland Smith?« je dejal kapitan vprašujoč, ko nas je privedel v svojo sobo, gledal zdaj enega zdaj drugega, potem pa spetbrzojavno golico, ki jo je držal v roki.

»Da, gospod kapitan,« je odgovoril moj prijatelj rezko. »Ne bom vas dolgo zadrževal. Ukazujem vsem pristaniškim oblastem vzhodno od Sueza, da ujamejo enega izmed vaših potnikov drugega razreda, če bi zapustil ladjo. On je v posesti načrtov, ki dejansko pritičejo britski vladi.«

»Zakaj ga ne bi takoj zaprli?« je nerodno vprašal pomorščak.

»Ker ga ne poznam. Vsa prtljaga potnikov iz drugega razreda

bo pregledana, ko stopijo na suho. Nadejam se nečesa vsaj od tega, če vse ostalo odpove. Želim pa, da zaupno odredite vašemu osebju, da pazi na vsakega potnika orientalske narodnosti in da sodeluje z dvema detektivoma od Scotland Yarda, ki potujeta v ta namen z vami. Pričakujem od vas, gospod kapitan, da nam pripomorete do teh načrtov.«

»Storil bom, kar bom le mogel,« mu je zagotovil kapitan.

Potem smo iz srede pisane trume na pristajališču opazovali odhajajoči parnik in Smithov izraz je bil nenavaden — medtem ko je bil nadzornik Weymouth videti ves zmeden — ko se je pripetilo nekaj tako nenavadnega, da mi je še danes nerazumljivo, zakaj mi vsi trije smo nenadoma čuli goltniški glas, ki je dejal:

»Že spet zmaga za Kitajsko, Mr. Nayland Smith!«

Obrnil sem se, ko da bi me kaj pičilo. Isto je storil Smith. Z očmi sem šel od lica do lica ljudi, ki so nas obdajali. Nihče mi ni bil znan. Prav tako ni bilo videti, da je kdo odšel.

Toda glas je bil doktorja Fu-Man-čuja.

Ne morem podati čustev, ki jih je tisti pripetljaj zbudil v meni. Vendar še danes, če se domislim na tisto, čutim spet podobno ko tistega dne, ko me je do dna duše pretresel mrz. V svoji zgodbi o čudežnem in zlem človeku, ki je nekoč hodil med ljudmi v Angliji, moram izpustiti marsikaj. Nimam prostora za dolga opisovanja raznih doživetij, katerih eno je bilo to v pristanišču.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)